

Huvudman

Storumans kommun
fkun@storuman.se

Beslut

Datum 2024-06-25
Dnr 2024:3407
Sida 1 (16)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Skytteanska skolan i Storumans kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Storumans kommun att senast **tisdag den 15 oktober 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande trygghet och studiero, plan mot kränkande behandling samt skyldigheten att fatta formellt beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram efter utredning om behov av särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Storumans kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Storumans kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet och studiero samt plan mot kränkande behandling

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den **1 oktober 2024** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om ordningsregler och personalens befogenheter att agera för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero samt hur disciplinära åtgärder kan och får användas. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över när och på vilket sätt informationen förmedlats (2 kap. 34 § och 5 kap. 5, 6 och 24 §§ skollagen).
2. Se till att rektorn innan den **1 oktober 2024** följer upp hur skolenhetens ordningsregler efterlevs. Uppföljningen ska ske under medverkan av eleverna. Rektorn ska även se till att analysera orsakerna till uppföljningens resultat. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över hur uppföljningen gått till, resultatet av analysen samt de eventuella åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas med anledning av vad som framkommit (5 kap. 5 § skollagen).

3. Se till att vid minst ett tillfälle innan den **1 oktober 2024** implementera rutiner för säkerställandet av väl förankrade ordningsregler samt ett gemensamt förhållningssätt kring hur personal ska agera vid ordningsstörande och olämpligt beteende. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över skolenhetens rutiner samt när och på vilket sätt informationen förmedlats till personal och elever (5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).
4. Se till att klargöra skyldigheten för personal att se till att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning (inklusive elevdatorer) endast används i undervisningen enligt lärares instruktioner, eller om de utgör extra anpassning alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl. Huvudmannen ska dokumentera när och vilken information som har förmedlats till personal och elever kring användandet av elektronisk kommunikationsutrustning i undervisningen och vad som händer om reglerna inte efterlevs. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 4 a § skollagen).
5. Se till att rektorn beslutar om, skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Skolenhetens skriftliga rutiner ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 4 e § skollagen).
6. Se till att vid minst ett tillfälle innan den **1 oktober 2024** informera samtlig personal och elever om skolenhetens plan mot kränkande behandling. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över när och på vilket sätt informationen förmedlats samt redogöra för hur elevernas delaktighet hädanefter ska säkerställas i arbetet med ny plan mot kränkande behandling (2 kap 34 § och 6 kap. 8 § skollagen samt 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med plan mot kränkande behandling).

Skyldighet att fatta beslut efter utredning om behov av särskilt stöd

1. Se till att rektorn för skolenheten, eller den rektorn överlätit beslutanderätten till, fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram för var och en av eleverna 1, 3, 11 och 13. Besluten ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Storumans kommun en anmärkning avseende brister rörande åtgärder mot kränkande behandling samt dokumentation av ändring av betyg i betygskatalogen. Storumans kommun ska senast den **tisdag den 15 oktober 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser beslut om betyg när undervisande lärare inte är legitimerad och särskilt beaktande av nationella prov vid betygssättning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024: 3407) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2024 inlett en tillsyn av Skytteanska skolan i Storumans kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Skytteanska skolan följer gällande bestämmelser om trygghet och studiero, åtgärder mot kränkande behandling samt bedömning och betygssättning med fokus på verksamheten i årskurserna 4–9.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis begärt in viss dokumentation, bland annat betygskatalog för höstterminen 2023 samt innevarande läsårs plan mot kränkande behandling. Vid skolbesök den 22–23 maj 2024 har myndigheten genomfört intervjuer med elever i årskurserna 4, 6, 7 och 9 samt med undervisande personal i årskurserna 5–9. Intervju med representanter för elevhälsan samt rektorn har genomförts digitalt den 28 respektive 29 maj 2024. Skolinspektionen har även begärt in betygskatalog för vårterminen 2024 och sammanvägt provbetyg på samtliga nationella prov i årskurserna 6 och 9 läsåret 2023/24.

Huvudmannen har inkommit med begärd komplettering och getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 6) som myndigheten har sammanställt. Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling (plan mot kränkande behandling)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Flera elever uppger att de känner sig trygga på skolan men beskriver samtidigt att det finns problem med trygghet och studiero. Såväl elever som lärare uppger i intervju att det finns elever som återkommande uppträder ordningsstörande och olämpligt i klassrummet vilket påverkar såväl trygghet som studiero. I intervju med lärare framkommer att det finns elever som påverkar studieron i klassrummet så pass mycket att övriga elever har svårt att koncentrera sig. En lärare uppger att de finns elever som stör så pass mycket att det påverkar "utbildningsnivån". Lärare ger även uttryck för att det finns elever som får sin skoldag förstörd på grund av andra elevers ordningsstörande beteende. I intervju med lärare framkommer att skolan lagt ner mycket tid och resurser på de elever som uppträder ordningsstörande.

I intervju med elever framkommer uppfattningen att det inte leder till några konsekvenser om elever återkommande stör trygghet och studiero för andra elever. I intervju med lärare framkommer också att lärare upplever att det saknas verktyg att ta till avseende elever som återkommande bryter mot ordningsregler, uppträder olämpligt eller stör studieron. Det framkommer även att lärare upplever att eleverna är medvetna om att det inte blir några konsekvenser för elever om de bryter mot ordningsregler eller stör undervisningen. Lärare ger uttryck för att det blir ett moment 22 när elever bryter mot regler om en god lärmiljö.

Förhållandet att det finns elever som återkommande och över tid påverkar trygghet och studiero negativt för andra elever bekräftas i intervju med

representanter för elevhälsan. Elevhälsan uppger att det visserligen aktualiseras flera insatser på både grupp- och individnivå men att det trots dessa insatser finns fortsatta utmaningar kring vissa klasser och individer. I intervju med både lärare och elevhälsan framkommer uppfattningen att det är svårt, utifrån skolans utformning och resurstillgång, att använda till exempel den disciplinära åtgärden utvisning ur undervisningslokalen. Lärare ger även uttryck för att skolan inte har möjlighet att erbjuda undervisning i mindre sammanhang, trots att det finns elever i behov av åtgärden då elever kan behöva lämna klassrummet för att övriga elever ska tillförsäkras studiero. I intervju med lärare framkommer att i vart fall en lärare vid något tillfälle använt den disciplinära åtgärden utvisning ur undervisningslokalen. Läraren uppger att åtgärden inte dokumenterats. Rektorn uppger i intervju att rektorn inte uppmärksammat att lärare använder disciplinära åtgärder och rektorn är osäker på om samtliga lärare vet vilka åtgärder som kan och får användas.

I intervju med elever framkommer att elever har viss kännedom om att det finns ordningsregler på skolan, exempelvis att inte äta nötter och visa respekt. Flera elever är osäkra på vilka ordningsregler som gäller. Elever och lärare uppger att det råder mobilförbud under lektionstid men såväl elever som lärare uppger att elever bryter mot denna regel. I intervju med lärare framkommer även att elever missbrukar elevdatorer under lektionstid genom att sätta på störande ljud, spela spel eller chatta med kamrater i stället för att ägna sig åt skolarbete. Lärare uppger i intervju att det är ett problem, att lärare inte kan omhänderta elevdatorer då skoluppgifter ofta återfinns digitalt. I intervju med rektorn framkommer att det saknas skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Samtliga elever uppger att de inte fått vara med och tycka till om skolans ordningsregler. Få elever minns att personal pratat om ordningsregler läsåret 2023/24. I intervju med lärare framkommer att skolans ordningsregler inte är det levande dokument det borde vara. Lärare uppger att elever läsåret 2023/24 inte fått vara med och tycka till om befintliga ordningsregler och de har inte följts upp under läsåret. I intervju med lärare framkommer även att det finns lärare som inte känner till vilka ordningsregler som gäller eller vad som gäller om elever bryter mot regler. I intervju med lärare framkommer även uppfattningen att ordningsreglerna borde vara "mer levande" och en lärare anser att ordningsreglerna borde diskuteras i kollegiet så att personal agerar på samma sätt och elever vet vad som gäller. Endast en lärare nämner att lärare ska följa en konsekvenstrappa som återfinns i skolans Likabehandlingsplan (plan mot kränkande behandling).

Av skolans Likabehandlingsplan (2024) framgår att det identifierats att skolans trivsel- och ordningsregler inte är förankrade och befästa hos elever

och personal. Det anges att mentorer ansvarar för att inarbeta trivsel- och ordningsregler och att det ska vara genomfört senast vecka 10, 2024.

Samtliga elever uppger att eleverna fått svara på en elevenkät som rört trygghet och studiero men ingen elev uppger att resultatet återkopplats till eleverna. I intervju med elever framkommer även att ingen elev känner till om skolan har en plan mot kränkande behandling. I intervju med lärare och elevhälsan framkommer uppfattningen att skolan innevarande läsår (2023/24), inte arbetat lika aktivt med planen mot kränkande behandling. En lärare uppger att denne så sent som i maj 2024 fick kännedom om att skolan har en Likabehandlingsplan, plan mot kränkande behandling.

Förhållandet, att resultat från elevenkäter aldrig återkopplats till elever, bekräftas i intervju med elevhälsan. I intervju med elevhälsan framkommer att vissa åtgärder som finns beskrivna i innevarande läsårs plan mot kränkande behandling inte aktualiserats i praktiken. I intervju med elevhälsan framkommer att det aktualiserats många rektorsbyten på kort tid varför "saker fallit mellan stolarna". I Intervju med elevhälsan framkommer även att en representant för elevhälsan är osäker på om innevarande läsårs plan mot kränkande behandling utarbetats tillsammans med och förankrats i personalgruppen.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt 5 kap. 4 a § skollagen får vid undervisning endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller utgör extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap. Om det finns särskilda skäl får dock rektorn eller en lärare tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall än som avses i första stycket.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår bland annat att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero förutsatt att åtgärden står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av 5 kap. 24 § skollagen framgår vilka disciplinära åtgärder enligt 5 kap. skollagen som kräver skriftlig dokumentation av den som vidtar åtgärden.

Enligt 6 kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling ska planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49, framgår att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som

syftar till att skapa trygghet och studiero. Det kommer inom ramen för de föreskrifter som meddelas att vara upp till varje huvudman att utifrån de behov och förutsättningar som råder inom huvudmannens verksamhet besluta om den närmare utformningen av detta arbete. Huvudmannens ställningstagande bör bl.a baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på den aktuella skolenheten och vilka åtgärder som därmed bedöms vara effektiva.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 229 f. framgår vidare att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Huvudmannen måste bl.a se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen). Ett förebyggande arbete innebär bl.a. att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bl.a. innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

I förarbetena, prop. 2021/22:160, s. 236, anges även att skolan ska följa upp i vilken utsträckning ordningsreglerna följs och, om det finns brister, ta reda på orsaken till dessa. (...) Om det t.ex. finns ordningsregler som fungerar mindre väl ur vissa avseenden eller som följs i låg utsträckning bör skolan utreda orsakerna till detta och antingen förändra reglerna eller implementera dem mer kraftfullt, om det anses viktigt att ha kvar dem, eller ta bort dem, om de vid en närmare analys inte anses behövas. Det ska i

detta sammanhang beaktas att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande.

Av förarbetena, prop 2021/22:160 s 108, framgår att i förskoleklassen, grundskolan och samt fritidshemmet ska rektorn eller en lärare få omhänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen eller för att förebygga kränkande fotografering eller filmning. Rektorn ska även få besluta att mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid skoldagens början och återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektorns beslut får avse högst ett år i taget.

Av förarbetena, prop 2021/22:160 s 235, framgår vidare att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av skolenhetens rutiner bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns vissa brister i det förebyggande och åtgärdande arbetet med att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt i arbetet med skolans plan mot kränkande behandling.

Skolinspektionen konstaterar att det läsåret 2023/24 saknats tillräcklig kännedom bland såväl personal som elever om skolans ordningsregler och delaktighet i arbetet kring ordningsregler. Skolinspektionen bedömer även att det saknas tillräcklig kännedom om samt samsyn kring hur personal bör och får agera om någon elev bryter mot skolans ordningsregler, uppträder ordningsstörande eller olämpligt. Skolinspektionen bedömer även att det saknas tillräcklig kännedom om personalens allmänna befogenheter att agera för att upprätthålla studiero samt hur disciplinära åtgärder ska hanteras om de används trots att det framkommer att ordningsstörningar är vanligt förekommande under lektionstid.

Skolinspektionen konstaterar även att det saknas skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning trots att det framkommer att mobiltelefoner och elevdatorer används på ett ordningsstörande vis under lektionstid.

Mot bakgrund av otillräcklig kännedom om befintliga ordningsregler och då de inte fungerar som tänkt behöver skolan ta reda på orsaken till detta genom att följa upp ordningsreglerna, analysera resultat av uppföljningen samt ta ställning till om ordningsreglerna behöver revideras och/eller implementeras ytterligare i verksamheten. Här behöver elevmedverkan säkerställas.

Skolinspektionen bedömer även att skolenhetens plan mot kränkande behandling inte är tillräckligt känd bland personal vilket bland annat medfört att planerade åtgärder inte vidtagits i praktiken och det kan konstateras att eleverna inte gjorts delaktiga i arbetet med planen mot kränkande behandling vilket utgör en brist.

Skyldighet att fatta överklagbart beslut efter utredning om behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elevhälsan framkommer att orsakerna till eleverna 1, 3, 11 och 13:s ordningsstörande beteende utretts och det har även aktualiserats en utredning avseende elevernas behov av särskilt stöd. Skolinspektionen har i samband med intervjun med rektorn (29 maj 2024) begärt att få ta del av beslut om åtgärdsprogram för aktuella elever. Rektorn har inkommit med uppgifter om att den tidigare rektorn klassat de insatser som satts in för dessa elever som "särskilda anpassningar" där det finns dokumenterade handlingsplaner som följs. Rektorn uppger att hen pratat med skolans specialpedagoger om den tidigare tolkningen kring när åtgärdsprogram ska upprättas och rektorn uppger att åtgärdsprogram kommer att upprättas för några av dessa elever.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att skollagens krav på beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram efter utredning om behov av särskilt stöd förbisetts för eleverna 1, 3, 11 och 13. Att formellt beslut fattas efter en sådan utredning är en viktig rättssäkerhetsaspekt eftersom elev och vårdnadshavare har möjlighet att överklaga beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram till Skolväsendets överklagandenämnd.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Storumans kommuns verksamhet vid Skytteanska skolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet och studiero, plan mot kränkande behandling samt skyldigheten att fatta beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram efter en utredning om behov av särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Storumans kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever framkommer att elever upplever att personal agerar om de får kännedom om eller uppmärksammar händelser av kränkande behandling. Elever berättar även att det finns vuxna att vända sig till och det är lätt att hitta en vuxen om det händer något.

I intervju med lärare framkommer att lärare och profession från elevhälsan genomfört ett förebyggande arbete i en specifik årskurs under läsåret 2023/24 utifrån förekomsten av både verbala och fysiska "händelser". I intervju med elevhälsan framgår att professioner inom elevhälsan även är inkopplade i arbetet kring några specifika elever i olika årskurser utifrån bland annat förekomst av kränkande behandling.

I intervju med lärare framkommer att arbetsgången för hur personal ska agera vid kännedom om händelser av kränkande behandling finns beskriven i skolans likabehandlingsplan (plan mot kränkande behandling). Detta bekräftas även i intervjun med elevhälsan.

Lärare redogör för att den som uppmärksammar eller får kännedom om en händelse av kränkande behandling ska agera, dokumentera vad som inträffat och anmäla händelsen i ett digitalt system. Anmälan går till rektorn och vidare till förvaltningschefen. Händelser av kränkande behandling utreds genom samtal med inblandade elever och berörda vårdnadshavare och elevhälsoteamet kopplas in. Utredningens omfattning beror på vad som inträffat, utredning dokumenteras och händelser följs upp.

En lärare uppger i intervju att läraren inte erhållit någon information om gällande rutiner och att händelser av kränkande behandling ska anmälas i ett digitalt system. En annan lärare uppger att det finns flera lärare som varit på skolan en kortare tid varför läraren upplever att det finns behov av att gå igenom gällande rutiner i kollegiet.

Rättslig reglering

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns rutiner för hur händelser av kränkande behandling ska hanteras och det framkommer att personal agerar utifrån gällande rutin men det framkommer också att rutinerna inte är kända bland samtlig personal vilket utgör en brist.

Dokumentation ändringar av betyg i betygskatalogen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av betygskatalog för höstterminen 2023 framgår att en elev i årskurs 7 fått betyg E i religionskunskap där det av betygskatalogen framgår att det är en ändring, ändringen är daterad och signerad av betygsättande lärare. Även i ämnet svenska har en elevs betyg justerats från ett F till ett E med datering och signering av undervisande lärare. Det framgår däremot inte av betygskatalogen om det handlar om en ändring eller rättelse. I intervju med betygsättande lärare i ämnet svenska uppger läraren att justeringen utgör en ändring. Eleven kompletterade med moment som saknades och betyget ändrades från F till E.

Rättslig reglering

Rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras så ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras på samma sätt som anges i 7 § i Skolverkets föreskrifter om betygskatalog. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad (15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog).

Skolinspektionens bedömning

Betygsättning innebär myndighetsutövning och det är rektorn som har det övergripande ansvaret för betygsättningen och att den reglering som finns gällande betygsättning följs.

Skolinspektionen kan konstatera att det inte framgår av betygskatalogen för höstterminen 2023 varför ett betyg för en elev justerats från ett F till ett E. Avsaknad av information om det rör sig om en ändring eller rättelse utgör en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Storumans kommuns verksamhet vid Skytteanska skolan uppfyller inte fullt ut författningarnas krav vad gäller åtgärder mot kränkande behandling och dokumentation av ändring av betyg i betygskatalogen. Utredningen visar dock att händelser av kränkande behandling uppmärksammas och utreds. Det framgår även att förbiseendet i betygskatalogen, att notera om en justering av betyg avser en ändring eller rättelse, avser ett enstaka förbiseende. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela ange Storumans kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Vem som beslutar om betyg

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med lärare framkommer att undervisande lärare beslutar om betyg. Om den lärare som undervisar saknar lärarlegitimation sker betygsättning tillsammans med en legitimerad lärare. Obehöriga lärare berättar att de har en utsedd medbedömare. Av betygskatalog för höstterminen 2023 och vårterminen 2024 framgår att både medbedömare (legitimerad lärare) och undervisande lärare (olegitimerad) signerat betygskatalogen.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 14 § skollagen framgår att det är rektorns ansvar att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 3 kap. 16 § skollagen första och andra stycket framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt då betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg (4 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt beaktande av resultat på nationella prov vid betygsättningen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever i årskurs 9 uppger samtliga elever att de nationella proven (läsåret 2023/24) upplevdes svåra. Flera elever uppger att de

erhållit sämre resultat på nationellt prov i svenska jämfört med deras terminsbetyg höstterminen 2023.

Den lärare som undervisar elever i årskurs 6 och 9 i ämnet svenska uppger i intervju att denne förväntat sig att fler elever skulle prestera på en högre nivå på årets nationella prov i svenska i årskurs 6. Läraren uppger även att tre elever i årskurs 9 inte nått godkänd nivå på årets nationella prov i ämnet.

Samtliga lärare uppger i intervju att resultat på nationella prov väger tungt vid betygsättning. Resultatet på ett nationellt prov kan både höja och sänka en elevs betyg.

I intervju med lärare uppger flera lärare att tillförordnad rektor vårterminen 2024 varit tydlig med att lärarna inte ska sätta "glädjebetyg". En lärare uppger att det är första gången lärarna fått höra att ett F är ett F. En annan lärare berättar att rektorn under vårterminen 2024 uppmanat lärarna att sätta betyg i nivå med elevernas kunskaper. Läraren uppger även att skolan haft en historia av att sätta höga betyg.

I intervju med rektorn frågar utredare från myndigheten om rektorn tagit upp förhållandet med glädjebetyg på förekommen anledning eller som generell uppmaning. Rektorn uppger att det är lite både och, det är av vikt att betyg som sätts är rättvisa och motsvarar elevernas kunskaper.

Myndigheten har jämfört elevers betyg från höstterminen 2023 med betyg från vårterminen 2024. Myndigheten har även inhämtat resultat från årets nationella prov, i form av sammanvägt provbetyg på nationella prov i årskurserna 6 och 9 (i de ämnen där det ges nationella prov). Av underlaget framgår bland annat att flera elever i årskurs 9 erhållit sänkt betyg i ämnet matematik vårterminen 2024 jämfört med höstterminen 2023, ett resultat som även återspeglas i nationellt prov i ämnet. I ämnet svenska har ett par elever i årskurs 9 erhållit sammanvägt betyg E på nationellt prov och även erhållit sänkt betyg från ett D till ett E vårterminen 2024. Det framkommer även att några elever inte nått godkänt resultat på nationellt prov i svenska där en av eleverna inte heller nått godkänt slutbetyg i ämnet.

I årskurs 6 har flera elever sänkt sina betyg i ämnet svenska vårterminen 2024 jämfört med höstterminen 2023. I ämnet matematik i årskurs 6 framkommer att fyra elever inte klarat godkänt betyg på nationellt prov i ämnet. Dessa fyra elever erhölet godkänt betyg höstterminen 2023 men eleverna har inte bedömts klara betygsgränserna och erhållit betyget F

vårterminen 2024. I ämnet engelska i årskurs 6 återfinns exempel på en elev som erhållit betyget B på nationellt prov i ämnet och höjt sitt betyg från ett D (höstterminen 2023) till ett B (vårterminen 2024).

Rättslig reglering

Av 10 kap. 20 a § skollagen framgår vid betygssättning enligt 19 och 20 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Av förarbetena, prop 2017/18:14 s.26, framgår att en lärare inte kan bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprovat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att provet särskilt ska beaktas vid betygssättningen understryker att resultatet på ett nationellt prov normalt sett har en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Med "särskilda skäl" avses sådana situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från bestämmelsens huvudregel.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Storumans kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller särskilt beaktande av resultat på nationella prov vid betygssättning. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschef Eva-Lena Ölund Brändström.

Utredaren Ylva Ohlsson har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Anna Karlsson medverkat.